

Revistă lunară de cultură creștină

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 iunie

Seria I, Anul XIX, Nr. 12 (212), 2011

EPISCOPUL IOAN SUCIU

Din sumar:

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3;

Episcopul Ioan Suci - pag. 5-7;

Soprana Virginia Zeani - *Doctor Honoris Causa* - pag. 9

Comunicat de presă al Conferinței Episcopilor din România

Episcopii romano-catolici și greco-catolici din România consideră discriminatorie actuala formă a Proiectului de Lege care stabilește parteneriatul între Stat și culte în domeniul asistenței sociale și susțin principiul egalității de șanse a furnizorilor de servicii în accesarea fondurilor publice și principiul competiției deschise și transparente. Înălții ierarhi au dezbătut această problemă în cadrul sesiunii ordinare a Conferinței Episcopale Române ce a avut loc în perioada 24-

26 mai, la Mănăstirea călugărilor carmelitani desculți de la Cioffliceni (Snagov). În acest sens, episcopii au decis ca la dezbaterile ce vor avea loc în data de 31 mai la Senatul României, Biserica Catolică din România să fie reprezentată de PS Cornel Damian, episcop auxiliar de București, Pr. Nicolae Anușcă și dl. Eugen Ștefănescu.

Episcopii au dezbătut și asupra textului Legii Educației Naționale (Legea nr. 1 din 5 ianuarie 2011), din perspectiva modului în care aceasta reglementează activitatea educativă în unitățile de învățământ înființate la solicitarea cultului catolic. Ierarhii Bisericii Catolice au solicitat Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului ca în activitatea de elaborare a metodologiilor și protocoalelor care reglementează învățământul confesional să participe și o delegație din partea Bisericii Catolice.

De asemenea, în cadrul lucrărilor au fost dezbătute diferite probleme de ordine interioară și s-a stabilit programul Întâlnirii animatorilor implicați în pastorația familiilor în diecezele și eparhiile catolice din România. Această întâlnire are ca scop pregătirea pentru Întâlnirea Mondială a Familiilor care va avea loc la Milano în perioada 30 mai-3 iunie 2012.

S-a stabilit ca următoarea sesiune ordinară a Conferinței Episcopilor Catolici din România să se desfășoare la Chișinău (Republica Moldova), la invitația PS Anton Coșa, episcopul Diecezei de Chișinău, în perioada 20-23 septembrie 2011. Conferința Episcopală Română îi reunește pe toți episcopii romano-catolici și greco-catolici din România și exprimă unitatea Bisericii locale și uniunea intimă cu Urmașul lui Petru, Sfântul Părinte.

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator,

Ioan F. Pop: secretar de redacție.

ioanfpop@gmail.com

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Nicolae Costruț, pr. Ioan Erdeli, Maria-Mirela Filimon, Silvia Pantîș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Alexandru Toma

Str. Borsecului Bl. X16, Ap. 30

Tel: 0259.472.823; 0741.933.193

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Biroul de presă CER

Alocuțiunile Papei Benedict al XVI-lea la Rugăciunea *Angelus*

Vestirea Evangheliei

01.06.2011

Iubiți frați și surori,

În cartea Faptele Apostolilor se relatează că, după prima persecuție violentă, comunitatea creștină de la Ierusalim, cu excepția apostolilor, s-a dispersat în regiunile din împrejurimi și Filip, unul dintre diaconi, a ajuns într-un oraș din Samaria. Acolo l-a predicat pe Cristos înviat, și vestirea sa a fost însoțită de numeroase vindecări, astfel încât încheierea episodului este extrem de pozitivă: “O mare bucurie i-a cuprins pe toți în acest oraș” (Fapte 8,8). De fiecare dată ne impresionează această expresie, care în esența ei ne împărtășește un sentiment de speranță; ca și cum ar spune: Este posibil! Este posibil ca omenirea să cunoască adevărata bucurie, deoarece acolo unde ajunge Evanghelia, înflorește viața; ca un pământ uscat și fără apă care, irigat de ploaie, imediat reînverzește.

Filip și ceilalți ucenici, cu puterea Spiritului Sfânt, au făcut în satele Palestinei ceea ce făcuse Isus: au predicat Vestea cea Bună și au săvârșit semne minunate. Domnul era Cel care acționa prin ei. Așa cum Isus anunța venirea Împărăției lui Dumnezeu, la fel ucenicii l-au vestit pe Isus înviat, mărturisind că El este Cristos, Fiul lui Dumnezeu, botezând în numele Său și înălțându-l oricând boală a trupului și a spiritului. “Și a fost mare bucurie în acel oraș”. Citind acest pasaj, gândul ne duce spontan la forța tămăduitoare a Evangheliei, care în decursul secolelor a “irigat”, ca un fluviu binefăcător, atâtea populații.

Unii mari sfinți și sfinte au dus speranță și pace unor întregi orașe – ne gândim la Sfântul Carol Borromeu la Milano, în timpul ciumei; la Fericita Maica Tereza din Calcutta; la atâția misionari, al căror nume este cunoscut lui Dumnezeu, care și-au dat viața pentru a duce vestea lui Cristos și a face să înflorească între oameni bucuria profundă. În timp ce puternicii acestei lumi căutau să cucerească noi teritorii pentru interese politice și economice, mesagerii lui Cristos mergeau pretutindeni cu scopul de a-l duce pe Cristos oamenilor și pe oameni lui Cristos, știind că numai El poate da adevărata libertate și viața veșnică.

Și astăzi vocația Bisericii este evanghelizarea: atât spre populațiile care nu au fost încă “irigate” de apa vie a Evangheliei; cât și spre acelea care, deși având străvechi rădăcini creștine, au nevoie de nouă sevă pentru a produce noi roade, și pentru a redescoperi frumusețea și bucuria credinței. Iubiți prieteni, Fericitul Ioan Paul al II-lea a fost un mare misionar, după cum arată și o expoziție amenajată în această perioadă la Roma. El a relansat misiunea “ad gentes” și, în același timp, a promovat noua evanghelizare. Să le încredințăm pe amândouă mijlocirii Mariei Preasfinte. Mama lui Cristos să însoțească mereu și pretutindeni vestirea Evangheliei, pentru ca să se înmulțească și să se lărgească în lume spațiile în care oamenii să regăsească bucuria de a trăi ca fii ai lui Dumnezeu.

Suflarea Spiritului

14.06.2011

Iubiți frați și surori,

Solemnitatea Rusaliilor, pe care o celebrăm astăzi, încheie timpul liturgic al Paștelui. În fapt, Misterul pascal – patima, moartea și învierea lui Cristos și înălțarea Sa la Cer – își află împlinirea în puternica revărsare a Spiritului Sfânt asupra Apostolilor reuniți împreună cu Maria, Maica Domnului, și ceilalți ucenici. A fost “Botezul” Bisericii, Botezul în Spiritul Sfânt (cf. Fapte 1,5). Așa cum povestesc Faptele Apostolilor, în dimineața sărbătorii Rusaliilor, un vuiet ca la pornirea unui vânt a cuprins Cenacolul și asupra fiecăruia dintre ucenici au coborât limbi ca de foc (cf. Fapte 2,2-3). Sfântul Grigore cel Mare comentează: “Astăzi Spiritul Sfânt a coborât cu un sunet neașteptat asupra ucenicilor și înăluntru iubirii Sale le-a transformat mințile de ființe trupești, și în timp ce au apărut în exterior limb de foc, în interior inimile au devenit înflăcărâte, căci, primindu-l pe Dumnezeu în înfățișarea focului, s-au consumat de iubire” (Hom. in Evang. XXX,1: CCL 141,256).

Glasul lui Dumnezeu îndumnezeiește limbajul omenesc al Apostolilor, care devin capabili să proclame în mod “polifonic” unicul Cuvânt divin. Suflarea Spiritului Sfânt umple universul, generează credința, atrage cu sine la adevăr, predispozează unitatea dintre popoare. “Când s-a produs acel vuiet, s-a adunat o mare mulțime și erau uluiți, pentru că fiecare îi auzea vorbind în limba lui... despre faptele minunate ale lui Dumnezeu” (Fap 2,6.11). Fericitul Anton Rosmini lămurește că “în ziua Rusaliilor, Dumnezeul creștinilor a promulgat... legea Sa de iubire, scriind-o prin intermediul Spiritului Sfânt nu pe table de piatră, ci în inimile Apostolilor, și prin intermediul Apostolilor comunicând-o apoi la toată Biserica (Catechismo disposto secondo l'ordine delle idee... n.737, Torino 1863). Spiritul Sfânt, “Domnul și de viață Dătătorul” – cum spunem în Crez -, este unit cu Tatăl prin intermediul Fiului și completează revelația Preasfinte Treimi.

Provine de la Dumnezeu ca suflu al gurii Sale și are puterea de a sfinți, de a desființa diviziunile, de a înlătura confuzia datorată păcatului. El, necorporal și imaterial, împarte bunurile dumnezeiești, susține ființele vii, ca să acționeze în conformitate cu binele. (...) Dragi prieteni, Spiritul Sfânt, care creează în noi credința în momentul Botezului nostru, ne permite să trăim ca fii ai lui Dumnezeu, conștienți și dedicați, potrivit imaginii Fiului Unului-Născut. Și puterea de a ierta păcatele este dar al Duhului; în fapt, arătându-se Apostolilor în seara Paștelui, Isus a suflat asupra lor și le-a spus: “Primiți pe Spiritul Sfânt; cărora le veți ierta păcatele, vor fi iertate” (Ioan 20,23). Fecioarei Maria, templu al Spiritului Sfânt, îi încredințăm Biserica, pentru ca să trăiască mereu în conformitate cu Isus Cristos, Cuvântul Său, cu poruncile Sale, și sub lucrarea perenă a Spiritului Mângâietor să vestească tuturor că “Isus este Domnul!” (1Corinteni 12,3).

Sesiunea de primăvară a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, Blaj, 8-10 iunie 2011

Comunicat

În perioada 8-10 iunie 2011 s-au desfășurat la Blaj, în sediul Arhiepiscopiei Majore, lucrările sesiunii ordinare de primăvară a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

Au participat următorii membri: Preafericitul Părinte Lucian Mureșan, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică; Preasfințitul Virgil Bercea, Episcop de Oradea; Preasfințitul Florentin Crihălmeanu, Episcop de Cluj-Gherla; Preasfințitul Alexandru Mesian, Episcop de Lugoj; Preasfințitul Mihai Frățilă, Episcop auxiliar de Alba Iulia și Făgăraș, vicar de București; Preasfințitul Vasile Bizău, Episcop al Curiei Arhiepiscopale Majore. A absentat Preasfințitul John Michael Botean, Episcop de St. George în Canton, Ohio (SUA), care s-a adresat Sinodului printr-o scrisoare, și care a participat la unele lucrări prin intermediul mijloacelor electronice.

Sinodul a început în după-masa zilei de 8 iunie prin celebrarea unui *Te Deum laudamus* în Catedrala din Blaj, în cadrul căruia au fost pomeniți episcopii de *pie* memorie Ioan Șișeștean și George Guțiu, recent trecuți la Domnul.

În prima parte a lucrărilor Sinodului s-au discutat subiecte cu caracter administrativ intern. În continuare, Sinodul a abordat teme referitoare la realitatea ecumenică precum și unele decizii de numire. Astfel, au fost reconfirmați în funcția de secretar al Sfântului Sinod, Preasfinția Sa Virgil, Episcop Eparhial de Ora-

dea Mare; în funcția de notar Pr. William A. Bleiziffer, Vicar judecătoresc al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș; și a fost reconfirmată componența Sinodului Permanent.

Tot la nivel decizional s-a aprobat Statutul Seminarilor Majore, ca document unic pentru toate Institutele superioare de pregătire a viitorilor preoți greco-catolici, dar și Statutul Curiei Arhiepiscopiei Majore și Regulamentul de funcționare a acesteia.

De asemenea, s-a decis aprofundarea studiului referitor la posibilitatea reorganizării limitelor Eparhiilor Bisericii, precum și organizarea unei întruniri a responsabililor din domeniul disciplinei personalului angajat pentru o informare punctuală asupra noilor regulamente în domeniul legislației muncii.

Sinodul a desemnat, de asemenea, membrii care vor face parte din Comisia pregătitoare pentru stabilirea principiilor și metodologiei de lucru a Comisiei mixte de dialog între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Pe agenda lucrărilor s-au mai regăsit teme de actualitate ale vieții și activității bisericești din țară și străinătate, precum și probleme disciplinare și canonice.

S-a stabilit ca următoarea sesiune ordinară a Sinodului să aibă loc în perioada 18-20 octombrie 2011 la Blaj.

**Notar al Sinodului Episcopilor
Pr. William A. BLEIZIFFER**

Episcopul Ioan Suciu

4.12.1907 - 27.06.1953

În continuare, revista *Vestitorul* va prezenta viața și biografia spirituală a celor șapte episcopi ai bisericii noastre propuși pentru beatificare. Sperăm că și în acest mod viața și activitatea lor eclezială va fi mai bine cunoscută în rândul credincioșilor, iar pilda lor ne va sta ca model de urmat în întreaga activitate creștinească.

S-a născut la Blaj, la 4 decembrie 1907, într-o familie de preoți. După mamă era nepotul vestitului orator Ioan Coltor, canonic arhidiecezan. Tatăl său, preotul Vasile Suciu, a fost prefectul Tipografiei și Bibliotecii Seminarului Teologic. Episcopul a fost al patrulea din cei nouă copii, cinci băieți și patru fete, câți a avut binecuvântata familie a preotului Vasile Suciu.

Cursurile primare le-a urmat la Blaj, la fel și cele medii, la Liceul "Sfântul Vasile". În 1925 a promovat cu succes examenul de bacalaureat. Ca elev a dovedit o deosebită înclinație spre științele naturii, botanică și zoologie, colindând văile și dealurile după plante rare și insecte. "Într-o perioadă creștea chiar pui de șerpi, stârnind curiozitatea tuturor" (cf. Al. Rațiu, *Biserica furată*, p. 108). Vacanțele și le petrecea toate în excursii, cu sacul în spinare și cu bâta în mână, savurând frumusețile naturii.

A fost prieten bun, încă din liceu cu colegul său de clasă, bunul și blândul Tit Liviu Chinezu, ajungând și el mai târziu episcop, prietenia lor durând până la sfârșitul vieții. După absolvirea liceului au fost trimiși împreună la studii Teologice la Roma și primiți în colegiul grec "Sfântul Atanasie".

Cu ocazia promovării doctoratului în Teologie, celebrul dominican Reginald Garrigou Lagrange l-a felicitat pe Ioan Suciu și i-a pus în deget inelul universității, lucru foarte rar, și un semn de deosebită apreciere. După șase ani de studii la Institutul "Angelicum" a fost hirotonit preot, la Roma, la 29 noiembrie 1931.

Revenit la Blaj, a fost numit profesor de religie și limba italiană la Liceul comercial de băieți, apoi la Academia de Teologie, la catedra de Morală și Pastorală, pe care, odinioară, a onorat-o și unchiul său, dr. Ioan Coltor. Concomitent i s-a încredințat și funcția de rector al Institutului Vancean, ale cărui ziduri au fost prelungite, devenind mai încăpător.

Era inima și sufletul tinerilor, căutând întotdeauna să-i atragă spre virtute. Mereu în mijlocul lor, lua parte la jocurile lor, după pilda Sfântului Don Giovanni Bosco. Așa i-a încolțit ideea să ofere acestui tineret o lectură plăcută și a înființat revista *Marianistul*, destinată exclusiv copiilor. Prin îngrijirea preoților, cateheților și profesorilor de religie, revista s-a răspândit în toate școlile din Ardeal. Locul ei l-a luat mai târziu *Tinerimea Nouă*, care se adresa unui cerc mai larg de tineri cititori, inclusiv studențimii. La început a fost scrisă aproape în întregime de redactorul însuși, mai târziu formându-și colaboratori dintre tinerii apropiați și do-

tați în acest domeniu. Așa a început Apostolatul Tinerimii, în mijlocul căruia apostolul tineretului sporea în stăruință și har. Din această vâpaie de dragoste suprafirească sau născut lucrările sale, de mare răsunet nu numai în inimile tinerilor, ci și ale celor vârstnici: *Eroism*, *Mama*, *Ranele Domnului*, *Pier Giorgio Frassati*, *Fecioara de la Fatima*, *Viața Nouă*, *Inginerul Nicoară* etc., precum și manuale de religie pentru învățământul primar și pentru cel liceal: *Micul Catehism* pentru clasa I a școlilor primare (1939), *Poruncile – Catehism* pentru clasa a V-a primară (1942), *Tainele – Liturgică*, pentru clasa a VI-a primară (1942), *Credința – Istoria bisericească*, pentru clasa a VII-a primară (1942), *Morală Creștină*, pentru școlile secundare (1939), *Prima întâlnire*, *îndrumări și meditații* pentru pregătirea copiilor la *Prima Sfântă Cuminecătură* (1942) etc. "Cu o sensibilitate de poet și filosof, cu credința și cu viața de mucenic, el a vorbit tuturor: tineri și bătrâni, femei și bărbați, în vremuri de pace și de prigoană, cu inimă și glas de sfânt. Vorbind de cartea lui și a unui grup de colaboratori – *Mama* – scrie în prefața lucrării, la praznicul Adormirii Maicii Domnului din 1944, că ea "Nu se

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

adreseză numai mamelor, ci și taților, bărbaților legați de legământul Sfintei Căsătorii. E o carte pentru toți cei ajunși la maturitate, care au o răspundere în urzeala destinului vremelnic și spiritual al Neamului...”

Așa este întreg scrisul Episcopului Ioan Suci, întreaga sa viață. Un drum spre înălțarea virtuților creștine. Și ceasul istoriei o cerea mai mult ca oricând. Cereea nu numai o pregătire de viață obișnuită, creștină, ci și una de luptă eroică pentru credință și Neam. Această cale e pregătită cu o abnegație de Părinte, de el și de toată ierarhia Bisericii Noastre” (cf. Marcel Știrban, Episcopul Ioan Suci, Un martir al Bisericii și al Neamului, “Tribuna”, nr. 25 (2081) din 24-30 iunie 1993, p. 8).

În scurtă vreme a devenit unul dintre marii educatori pe care i-a avut Biserica Română Unită în existența ei. Faimea lui a început să facă ocolul țării. Era solicitat peste tot. Predicile, conferințele, exercițiile spirituale, până și cursurile, îi erau solicitate de mari mulțimi, care umpleau până la refuz sălile în care erau organizate, oameni din toate straturile sociale, din toate neamurile și din toate credințele. Era solicitat din oraș în oraș, în instituții, în biserici, în școli. Peste tot “sfaturile înțelepte ale lui Ioan Suci... i-au inspirat pe mulți tineri, în special dintre studenții din București și Cluj. El a reușit să adapteze mesajul creștin la nevoile lor, elaborând totul într-un stil foarte captivant cu antiteze,

comparații și o mare căldură sufletească în spatele cuvintelor” (Al. Rațiu, op. cit., p. 109).

În 6 mai 1940 a fost numit Episcop Auxiliar de Oradea, titular de Moglena-Slatina (Bulgaria) – auxiliar al Episcopului Valeriu Traian Frențiu, chiriarhul eparhiot al Diecezei de Oradea. A fost hirotonit Episcop în catedrala din Oradea, la 22 iulie 1940, prin punerea mâinilor Episcopilor Iuliu Hossu de la Cluj, Ioan Bălan de la Lugoj și Valeriu Traian Frențiu de la Oradea. După 30 august 1940, ocupanții horthyști, neadmițând reîntoarcerea de la Beiuș la Oradea a Episcopului eparhiot Valeriu Traian Frențiu, Ioan Suci a rămas singurul conducător al Eparhiei de Oradea, până la 29 august 1941, când a fost instalat dr. Iuliu Hossu, Episcopul de Cluj-Gherla, ca Administrator Apostolic al Eparhiei de Oradea, Ioan Suci rămânând în continuare auxiliar. Revenind, în 1947, Valeriu Traian Frențiu, de la Blaj la Oradea, Sfântul Scaun l-a numit pe Ioan Suci Administrator Apostolic al Arhidiecezei de Alba-Iulia și Făgăraș, până la clarificarea numirii, recunoașterii și instalării noului Mitropolit, ales în 1946 în persoana Episcopului Alexandru Rusu al Maramureșului, pentru care Guvernul comunist al lui Petru Groza refuza să-și dea acordul. De altfel, recunoașterea de Mitropolit a lui Alexandru Rusu nu va avea loc niciodată.

“Lucrurile încep să se schimbe încă din toamna anului 1946. Mulți preoți și profesori sunt arestați sub acuzația de sabotaj și reacționarism. Unii sunt ținuți închiși câteva săptămâni, alții luni de-a rândul, fără să știe motivul pentru care erau deținuți. La Președinția Consiliului de Miniștri, la dr. Petru Groza, a ajuns știrea potrivit căreia în alegerile din toamna anului 1946, Biserica Română Unită a mers împotriva Puterii, nu a secondat acțiunea acesteia, iar ierarhii aceleiași Biserici erau acuzați de Premier că vorbesc mereu “de ateismul rusesc”, ori de câte ori aceeași putere încearcă să dovedească libertatea religioasă în Rusia.

Interesele Bisericii Greco-Catolice sunt apărute, din partea Mitropoliei de Blaj, de Episcopul Ioan Suci. Avea un suflet de copil din care ieșea, atunci când vorbea, un glas de foc nestins. Era un mare filosof creștin și un predicator neîntrecut. Ținuse atunci exerciții spirituale, și nimeni din cei ce l-au auzit vorbind nu-l vor putea uita o viață. Iubea nespuse de mult tineretul în care vedea forța și viitorul Bisericii și al Neamului. Intervine pentru cei închiși și îmbărbătează prin predici și scrisori pe cei rămași acasă...” (M. Știrban, op. cit.).

Episcopul a combătut comunismul cu toată puterea sufletului său: “astăzi și în zilele ce vor urma – spune el – există un singur lucru pe care nu ai voie să-l faci, să fii trădător. Există un singur drum în viață care te îndepărtează de trădare, cel eroic. Numai pe această cale poți răscumpăra lumea” (Eroism). El obișnuia să le spună credincioșilor: “Bisericii Greco-Catolice îi lipsesc martirii. Îi lipsesc încă rănilor Mântuitoru-

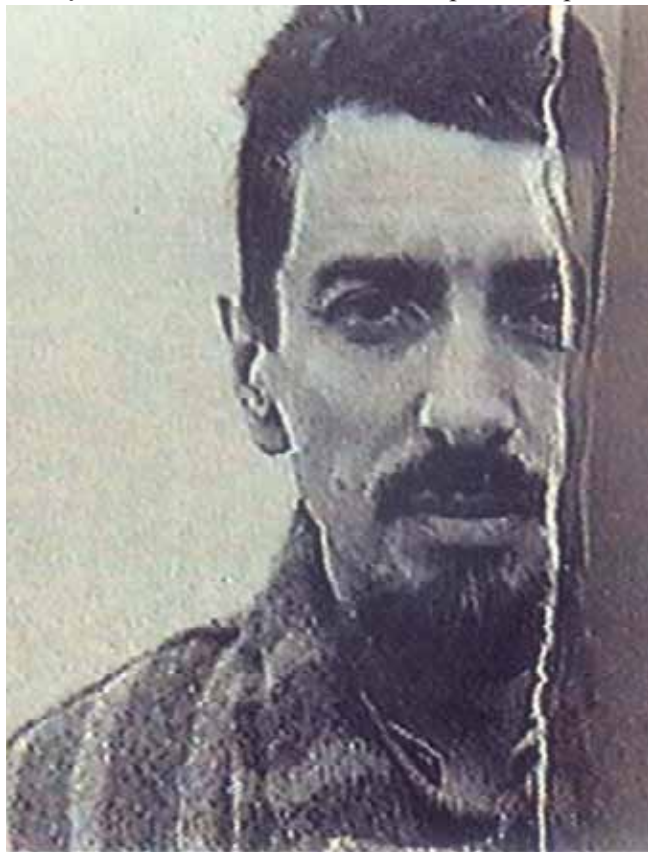
(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

lui. Numai persecuția ne va putea oferi coroana martiriului și va putea arăta lumii întregi ce suntem noi de fapt: Fii și apostoli adevărați ai Bisericii!” El a urmat această cale a martiriului. Cu el s-a început prigoana împotriva Bisericii Române Unite. La 25 mai 1948, cu ocazia centenarului Adunării de la 3/15 mai 1848 de pe Câmpia Libertății de la Blaj, a vorbit Mitropolitul ortodox Nicolae Bălan de la Sibiu, care a făcut un apel la “revenire la Ortodoxie”. Episcopului Ioan Suciul nu i s-a îngăduit să vorbească și a părăsit adunarea de pe Câmpia Libertății. La 3 septembrie 1948 a fost depus din funcție prin decret guvernamental. Dar Episcopul nu și-a părăsit Arhidieceza. Și-a continuat activitatea pastorală cu și mai multă intensitate.

“Episcopul – spune Pr. prof. dr. Anton Moisin -, vizitase sub ochii zbirilor comuniști peste 600 de parohii, acțiune încheiată printr-un adevărat triumf. Urmarea? O arată Pr. Gh. Radeș din Berivoi, jud. Brașov... el însuși fiind închis prin vreo 12 temnițe. La 28 octombrie 1948, povestește el, Episcopul Suciul a fost în vizită canonică la parohia Ileni, iar apoi a binecuvântat lăcașul bisericesc din Berivoii Mici. Anunțat de Pr. Andrei Radeș (fratele autorului relatării) că a văzut mai mulți preoți greco-catolici la Miliția din Făgăraș, Episcopul Suciul a spus: - Aceste momente grele de persecuție, prin care trece Biserica noastră, sunt cele mai fericite momente din viața noastră creștină, dacă le vom și folosi bine pentru apărarea credinței, sunt momente care ne vor servi sigur mai ușor la mântuirea sufletului.

Episcopul Suciul a luat masa la preotul Gh. Radeș, unde urma să se odihnească peste noapte. La

miezul nopții au ieșit amândoi să facă o vizită la Preasfântul Sacrament din biserică, după care s-au întors în casă. “După 1 noaptea o ceată de securiști ne-a devastat locuința. Doi dintre ei au intrat în dormitorul unde se afla canonicul Leon Sârbu și Părintele Govoran... Între timp alți doi securiști au intrat în camera în care se odihnea Preasfințitul. L-au ridicat și, legându-l la ochi, l-au dus într-o mașină ce se afla în stradă”. Astfel a început pentru el calvarul închisorilor, Ministerului de Interne, Văcărești etc., până la punctul final, temnița din Sighet” (cf. A. Moisin, A biruit credința, în “Magazin istoric”, nr. 7/1994, p. 50). În același timp au fost arestați toți episcopii Bisericii Române Unite și depuși sub pază la Dragoslavele, în reședința de vară a Patriarhului. Aici a fost depus și Episcopul Ioan Suciul. La 27 februarie 1949 au fost transferați cu toții la Mănăstirea Căldărușani de lângă București, transformată în lagăr. De aici Ioan Suciul a fost ridicat în mai 1950, și dus în beciurile Ministerului de Interne, unde a fost supus anchetelor și unor groaznice torturi. De unde, în octombrie 1950, odată cu Episcopul Ioan Ploscaru, luat de la Jilava (cf. I. Ploscaru, Lanțuri și teroare, p. 159), a fost transferat la penitenciarul din Sighetu Marmăției, unde au fost duși și ceilalți episcopi din lagărul de la Mănăstirea Căldărușani. Aici, continuă Pr. A. Moisin, “S-a purtat foarte dârz, dar iată cum i-a venit sfârșitul. Mi l-a relatat Monseniorul Coriolan Tămăian, Ordinarius de Oradea: “În seara zilei de 26 iunie 1953, noi, Episcop Ioan Chertes, Episcop Liviu Chinezu și cu mine făceam de gardă (de câteva zile știam că va muri). Primul de gardă a fost Chinezu. Ceilalți ne-am culcat. Pe la miezul nopții, Suciul începe să recite cu glas înalt și răspicat Tatăl nostru și Născătoarea. Eu îl întrerupeam: - Stați, să nu ne audă gardianul de afară!

În timpul acesta a venit la mine la pat Chinezu și mi-a spus că i se pare că Suciul nu e bine. M-am ridicat repede, am mers la el la pat, l-am pipăit, n-a reacționat, dar respira încă. I-am trezit rapid pe ceilalți din cameră, care s-au strâns în jurul patului său. Episcopul Iuliu Hossu i-a dat dezlegarea sacramentală, eu i-am ținut într-o mână pulsul și pe cealaltă i-am pus-o pe piept, la inimă, până când aceasta n-a mai bătut. Era 1 fără 20 de minute, în ziua de 27 iunie 1953”. Era vorba de ora 1 noaptea. Episcopul Suciul fusese bolnav de stomac și i se refuzase orice îngrijire medicală, încât murise literalmente de foame. Trupul neînsuflețit a fost aruncat într-o groapă comună, fără sicriu... Un “cortegiu” compus dintr-un căruțaș, un sanitar și un gardian, l-a condus pe Episcopul Suciul până la groapa comună” (A. Moisin, op. cit.).

A trăit și a murit ca un sfânt. Mormântul din cimitirul Săracilor de pe malul Izei a fost nivelat pentru a nu i se mai cunoaște locul. Cu adevărat a fost “Om trimis de la Dumnezeu și numele lui era Ioan”.

www.bru.ro

Informații preluate din cartea „Cei 12 Episcopi Martiri”, a Jerom. Silvestru Augustin Prunduș și a Pr. Clemente Plăianu, apărută la Casa de Editură „Viața Creștină”, Cluj-Napoca, 1998.

Un preot “uitat” ...

La 1906, an pe de-o parte în plin haos pentru românii din Transilvania, căci maghiarizarea nu își epuiza încă imaginația, iar pe de altă parte peste munți în vechiul Regat, acest an încunună momentul jubiliar de domnie monarhică a regelui Carol I, noi ne vom opri la însemnătatea pentru acest an, la evenimentul nașterii personajului nostru de care vom vorbi acum: preotul greco-catolic Alexandru Ghila .

Undeva în jud. Satu-Mare, mai precis în Pișcoi, frumusețile vieții își urmează dăruirea celor ce o cereau. O tânără familie proaspăt întemeiată, se remarcă prin frumusețea a patru băiețași ce Dumnezeu îi îngăduiseră spre creștere. Unul va deveni un adevărat erou pt noi și un nume doar, pe lista de morți printre soldații Imp. Austro-Ungar ce va muri în Italia primului război mondial; un al doilea se va căsători într-un sat vecin, care va muri însă la un an după căsătorie; un al treilea va veni la Oradea pt a-și găsi un trai mai bine plătit, iar un al patrulea copil va veni la Oradea și el, dar pentru a se face ... preot. După cum am spus, el purta numele de Ghila Alexandru. Avem așadar, un tânăr proaspăt înscris la seminarul greco-catolic din Oradea, cu arzătoarea dorință de-ai sluji Mântuitorului prin Biserica ce i-a făcut cunoștință cu Dumnezeu .

Tânărul nostru seminarist primește hirotonirea în anul 1933, prin punerea mâinilor ÎPSS Valeriu Traian Frențiu, în capela Seminarului orădean. Avem aici un extraordinar tablou: Alexandru Ghila este hirotonit în anul răscumpărării – anul sfânt al celebrării a XIX secole de la misterul morții și învierii – dar nu uităm uităm hirotonirea fiind făcută de episcopul răscumpărător al credinței noastre. Un cleric ce nu este îndeajuns cercetat.

Viitorul proaspătului Părinte anunța o pastorație lungă și însământată cu razele înțelepciunii Sf Părinti. Biserica era una oficială; la București, prin Iuliu Maniu politicianismul bucureștiului era de partea noastră; la Roma, Papa Pius al IX-lea ne cunoștea deja potențialul de răbdare a suferinței și de renaștere prin forțe proprii, dar preotul nostru Al. Ghila, dorea să fie un merituos paroh de sat. Doleanța lui de a fi preot la țară, a încerca-to și a și reușit, să-și ducă pastorația ca preot celibatar .

Ajunge astfel preot într-o zonă extrem de maleabilă din punct de vedere administrativ-teritorial, căci comuna Boianu Mare cu satele Huta, Păgaia și Boianu Mare, erau când în jud. Sălaj, când în Bihor, dar sătenii se simțeau că aparțin Tășnadului, din jud. Satu-Mare. Ajuns aici, satul... mă scuzați satele, acum aveau preot, dar nu aveau biserică de cărămidă, ci doar una de lemn (dar faimoasă până azi) la Boianu Mare. Inșă oricum, noul preot pune piatra de temelie la Biserica din Boianu Mare și o altă piatră de temelie, ne cerem scuze că nu știm sigur dacă la Huta s-au la Păgaia, unde va fi cea de-a doua Biserică construită de Părinte .

La casa lui parohială din Boianu Mare mai locuia cu cineva. Celibatar fiind, el acceptă ca mama sa să-i îngrijească gospodăria pentru perioada de început. Va fi un paroh harnic toată viața. În timpul său de 12 ani de preoție nu omite activitatea de gospodărie, de parohie și chiar mai mult, la Episcopie în Oradea, căci din timpul seminarului avea să fie uluit de caracterul modest ce-l înfățișa în afara fastului liturgic, Ep. Valeriu Traian Frențiu.

În sfârșit, în 1940 vine odiosul dictat de la Viena din 30 august 1940. Preotul căci era român, avea să sufere. Înainte trebuie spus că deținea o pușcă de vânătoare ce o utilizase de foarte puține ori în pădurea „Fagul” de la marginea satului. Este vorba de pădurea ce și azi se întinde până la marginea satului Almașu Mare din com. Balc (jud. Bihor), pădure deținută acum de fostul tenismen Ion Țiriac. Revenind la momentul și subiectul nostru, aflăm că Părintele este pârât de cineva din sat autorităților horthiste, cum că ar deține acea pușcă de vânătoare. Calvarul ce-l aștepta era deja prescris de empatia emoției revenirii administrației maghiare: bătaie zilnică, domiciliu forțat și interzicerea de-a mai lua contact cu enoriașii satelor ce le păstorise. Noua administrație nu-i dorea nici maghiarizarea, dar nici nu renunța la a-l lăsa în pace !

Părintele Ghila Alexandru a suferit mult în anii perioadei horthiste. A fost întâi luat de la munca de câmp unde era cu plugul, l-au dus la casa parohială și i-au cerut arme. Dar ce arme?! Cum nu l-au crezut, a fost dus la domiciliu forțat după cum am amintit. Înzestrat nu cu o sănătate nemaipomenită, alegându-se și cu două coapse rupte, s-a dus la spitalul din Marghita să se refacă. Mai având și altele ca urmare a loviturilor, violența acelor clipe l-a „înzestrat” cu o sănătate șubredă, astfel nemai-rămânând mult timp printre noi. A avut bucuria însă de-a trăi momentul reeiberării localităților ocupate de regimul horthist și la 1 Mai 1945 însă, moare. Nefiind firesc deoarece se ducea înaintea părinților.

Trebuie spus că noile autorități impuse în urma dictatului de la Viena, în zona orașului Marghita, au fost mult mai drastice la instaurare în 1940. Tocmai de aceea este cazul arhicunoscut că la momentul plecării acestei administrații horthiste în 1944, primarul Marghitei se va sinucide cu un pistol, de frica răspunderii pentru ce a făcut cu populațiile românești și evrești .

În încheiere doresc să închei prin a aduce un omagiu tuturor victimelor regimurilor din secolul trecut, pentru a fi mai conștienți de libertatea ce-o avem azi. Pentru un mai complex omagiu, rog să-și aducă aportul și alții ce cunosc asemenea experiențe ai preoților Bisericii noastre, care-a fost cândva denumită Biserica Tăcerii – Papa Ioan Paul al II-lea la Asisi denumindu-ne astfel – într-o perioadă când ne era interzis să vorbim.

Constantin Liviu DEMETER și Ciprian ROȘU

Soprana Virginia Zeani - *Doctor Honoris Causa*

Facultatea de Teologie Greco-Catolică, UBB, a decernat titlul Doctor Honoris Causa sopranei Virginia Zeani. Ceremonia a avut loc în 23 mai a.c., în Aula Magna a Universității "Babeș-Bolyai". *Laudatio* a fost prezentat de PSS Virgil Bercea, Decanul Facultății de Teologie Greco-Catolică.

**Domnule Președinte,
Domnule Rector,
Domnilor Profesori,
Domnilor studenți,
Stimat auditoriu,**

Evenimentul academic pe care îl celebrează astăzi Universitatea Babeș-Bolyai este unul deosebit de important: decernează titlul de „Profesor Honoris Causa” celei care a fost numită, de critica de specialitate, „l’assoluta” – Virginia Zeani.

Virginia Zehan s-a născut la data de 21 octombrie 1925 în Solovăstru, județul Mureș, și este una dintre din cele mai prestigioase soprane lirice. A studiat la București literatura și filozofie, ia lecții de canto cu Lucia Anghel și Lydia Lypkowska, iar la Milano cu Aureliano Pertile. A fost căsătorită cu basul Nicola Rossi Lemeni. În 30 de ani de carieră a interpretat peste 60 de roluri și este singura soprană care a jucat rolul Violettei Valery de peste 640 de ori.

Doamna Virginia Zeani a debutat la data de 16 mai 1948 la Teatrul din Bologna în opera „La Traviata” de Giuseppe Verdi. A cântat și încântat publicul iubitor de operă de la Metropolitan Opera din New York, Teatrul Mare din Moscova sau Covent Garden din Londra, interpretând roluri celebre din operele lui Giacomo Puccini, Charles Gounod, Jules Massenet, Gioachino Rossini, Vincenzo Bellini sau Gaetano Donizetti. De-a lungul timpului, datorită tehnicii vocale de excepție, a trecut de la compozițiile lirice la cele dramatice, adăugându-și în repertoriu, și totodată în palmares, roluri din „Don Carlos” și „Ottello” de Verdi, „Evghey Oneghin” de Ceaikowski sau „Olandezul zburător” și „Lohengrin” de Richard Wagner.

În 1980 Virginia Zeani își începe cariera academică la Indiana University în Blumington ca „Distinguished Professor” pentru o perioadă de 31 de ani. Se retrage din cariera scenică în 1983. Actualmente locuiește în Florida. De-a lungul carierei operistice și academice a primit diverse medalii, distincții și premii. Ultima fiind medalia „Nihil Sine Deo” oferită de Regele Mihai la data de 11 mai 2011.

Virginia Zeani a ars pe altarul lumii în aceeași parte unde un Eugen Ionescu își scria „Cântăreața cheală” cu suita sa de piese absurde, un Emil Cioran urca „Pe culmile disperării” între „exil și neant”, o Monica Lovinescu își prezenta faimoasele „Teze și antiteze la Paris” iar un Virgil Ierunca demasca slugărnicia unora prin „Antologia rușinii”. În același timp, dincoace de „cortina de fier”, în surle și trâmbițe, se construia socialismul cu un cinism machiavelic iar elita intelectuală și eclesiastică, precum un Iuliu Maniu, Radu Gir, episcopul Ioan Suci, Nicolae Steinhardt sau Constantin Noica își dădea tributul de suferință prin temnițe și gulaguri. Virginia a cântat, alții au scris și alții au suferit. Cu toții s-au jertfit; și pentru unii și pentru alții au fost daruri și haruri, talanți și binecuvântări primite de la Domnul. Astăzi privim și interpretăm aceste

daruri dintr-o perspectivă metaistorică în care Dumnezeu este marele regizor, iar persoana umană actorul pe scena lumii care intră o dimensiune escatologică.

Orice talent este un „*talant*” dăruit de Dumnezeu omului, pentru a-l folosi din plin în istorie. Cu atât mai impresionant este talentul de a participa la viața artistică, această sublimă manifestare a spiritului uman, prin care omul este chemat să trăiască esteticul, „*frumosul*”, această valoare superioară care ne prefigurează frumusețea absolută a lui Dumnezeu. Nu întâmplător teologii medievali situau frumosul – „*pulchrum*”, ca suma categoriilor binelui și adevărului, categorii transcendente care reflectă cel mai bine măreția unui Dumnezeu absolut, suma tuturor valorilor, trăirea artistică fiind un preambul al bucuriei întâlnirii dintre om și lumea spirituală. Numai mistica și vederea lui Dumnezeu, față în față, depășesc trăirea estetică, astfel încât putem spune că arta, „*Ars*”, poate fi o pregustare a Cerului.

Opera, în momentul în care se întâlnește cu mitul, atinge cotele sublimului. O astfel de întâlnire sublimă a marcat a doua jumătate a secolului XX, odată cu apariția pe scena operii a Virginiei Zeani. Plecată de la poalele Munților Gurghiului, din Solovăstrul natal, vocea Virginiei Zeani a rupt și a dus cu ea o adiere blândă și un foșnet sfânt din pădurea de stejari a Mociarului, o unduire lină și o bogăție mănoasă a colinelor Transilvaniei, un șipot de taină și o învolburare tumultoasă din curgerea Mureșului. Toate acestea le-a purtat prin lumea largă și le-a dăruit cu nespusă bucurie și dăruire, cu generozitate debordantă celor pe care i-a iubit, publicului meloman. Știm cu toții că dincolo de normal și natural găsim divinul și supranaturalul. Da, bunul Dumnezeu i-a pus în glas ceva din armoniile celeste iar Virginia, ca o albină harnică, a cultivat și a înmulțit „*talantul*”.

Doamna Virginia Zeani, „Distinguished Professor”, este o onoare pentru noi toți de a vă avea printre *Profesorii Honoris Causa* ai Universității noastre. Vă rog să primiți din mâinile Rectorului Magnific, Profesorul Andrei Marga, însemnele și Diploma *Profesor Honoris Causa* a Universității „Babeș-Bolyai”.

Sfințirea bisericii din Valea lui Mihai

Duminică, 22 mai a.c. a avut loc sfințirea bisericii noastre din Valea lui Mihai. *Târnosirea* s-a săvârșit prin lucrarea mâinilor Preasfinției Sale Virgil Bercea.

Îmi amintesc cu drag emoțiile dimineții de 3 octombrie 2004 când excavatorul a început să sape fundația bisericii. Proiectul arhitectului Dan Costa urma să se concretizeze ... Pentru a ajunge la emoțiile sfințirii mulți au fost cei care au oferit cu dragoste din cele ale lor: concernul Ara Shoes România (prin bunăvoința directorului Pavel Adrian), Statul român, Primăria Valea lui Mihai, Consiliul Județean Bihor, și prin mijlocirea Preasfinției Sale Bercea: Asociația Renovabis, Dieceza Rottenburg-Stuttgart, Fundația Kirche in Not, Koch Foundation, Missio Wien, Raskob Foundation, Conferința Episcopală din America, parohiile din Penesylek, Fulop și Nyiradony, proprii enoriași și cei ale celorlalte culte din localitate. Ne-am străduit să personalizăm biserica pentru a exprima identitatea și trăirea noastră. Nuanțele alese de propriul *stelist* (soția), iconostasul și vitraliul sunt elemente estetice care îi conferă lumină și pace. Vitraliul (opera artistului Octavian Dordea) aflat în fațada bisericii, o reprezintă pe Născătorea de Dumnezeu cu Pruncul Isus, alături cu doi arhangheli. Iconostasul bisericii este opera artistică a pictorului Iosif Chezan care a ținut cont de viziunea mea asupra Bisericii.

În dimineața zilei sfințirii, cerul anunța o zi deosebit de frumoasă și plină de împliniri spirituale. În răcoarea internă a bisericii roiau credincioși voluntari și personalul ce avea să asigure sonorizarea și difuzarea prin Radio Maria. Ceremonierul, ipodiatonul prof. Fischer desăvârșea calculat ultimele pregătiri liturgice. Simțeam clipele curgând vertiginos și mă rugam pentru putere... Doream să fie o festivitate solemnă și memorabilă. Soseau pelerinii, printre ei și bunicile mele, cu care nici măcar nu reușeam să schimb o vorbă, ci doar o îmbrățișare emoțională. Membrii corului din Carei conduși de socrul meu, Constantin Cociorva, mângâiau cu privirile lor biserica în care, și cu alte ocazii festive, își înălțau glasurile ... dar, acum era ceva mai special.

Un grup de copii, îmbrăcați în haine populare îl așteptau, împreună cu cei 18 preoți și ipodiatoni, pe PSS Virgil. O priveam cu lacrimi de bucurie, împreună cu soția, pe fetița noastră care purta costumul popular pe care o îmbrăcase cu mulți ani în urmă însăși soția. Trecuseră anii..., anii noștri, anii în această parohie. După opt ani de păstorire, după șapte ani de construcție am ajuns să trăim acest unic și plin de har eveniment...

Apropiindu-se procesiunea de la casa parohială de biserică, simțeam cum fiecare pas mă aduce mai aproape de, așa cum afirmase Preasfințitul, *visul care devenise realitate*. Intrarea în biserică a fost extrem de emoționantă, soborul pășea fastuos pe covorul roșu, deschizând calea episcopului prin mulțime spre a ajunge dincolo de iconostas la altar. După consacrarea

altarului și a bisericii am celebrat mai *liniștiți* Sfânta Liturghie. Mulțimea sorbea tăcută cuvintele rugăciunilor și se înălța pe glasul cântărilor corului. Cuvintele Preasfințitului au orientat ochii sufletești înspre Cristos, Izvorul apei vie și a fericirii noastre, izvor nesecat aflat azi în Biserică, ... în biserica noastră. *Tatăl nostru...* (cântat) a îngenunchiat sufletele, a plecat capetele spre a sorbi din apa cea vie. Contrastul cântării – *Sunt copil Isuse...* - a grupului de copii, în fața cântării *mature* a corului, ne-a amintit tuturor de copilărie și necesitatea *sfințirii ei azi, spre a avea un mâine fericit*.

Când credeam că am rezistat eroic și acum pot să pronunț cuvintele mele de mulțumire, am simțit o mână care mă împingea afară din altar, ... sincer, m-am pierdut... L-am văzut pe ceremonier venind cu mapa protocolară, pe Preasfințitul zâmbind, cumnatul – părintele Lucian Cociorva - puțin lăcrimând... un tremur necontrolat mi-a robit trupul, mi-am încheștat dureros maxilarele și mă țineam să nu cad sub impunerea mâinilor episcopului, care mi-a oferit *Crucea pectorală...* o altă responsabilitate... Am văzut în ea, nu distincția, ci anii de muncă, și nu atât a mea, cât a lui Dumnezeu..., am simțit cum mi se pune în gât... *jugal dulce al lui Cristos*.

Mulți au contribuit la realizarea acestui vis, la a dăruii lui Dumnezeu un lăcaș sfânt vrednic de El Cel care ne-a dăruit întâi... totul. Am cunoscut oameni, am primit sprijin de la diverse și chiar străine persoane, am văzut oameni renunțând, călcând prin dragoste în picioare orice urmă de egoism și zgârcenie. O tânără, Alina M., în ciuda problemelor de sănătate și posibilității utilizării altfel a unei mici moșteniri, a oferit un chivot având chipul lui Isus pictat pe ușă. Îi cer lui Dumnezeu să îi binecuvinteze pe toți, iar mie, Îl rog, să-mi ofere har pentru a sluji cu demnitate, dragoste și dăruire.

Nu scriu acestea spre lauda personală sau a preoților care construiesc o biserică, ci pentru ca toți să înțelegem dăruirea, dragostea, efortul, jertfa, trăirea fiecăruia preot *constructor*, dar și ai enoriașilor săi.

Binecuvântare, curaj și solidaritate să dea Domnul tuturor celor ce zidesc în suflet și cu cărămida.

Pr. Gh. Zorel ZIMA

Ioan F. POP

PERIPATETIZĂRI

Înțelept ești când privești minunea lumii
într-un fir de praf.

Unele cuvinte îmbătrînesc odată cu noi.

Altele chiar mor.

Scrisul e modul cel mai relaxant de a-mi
trăi disperările.

Mă mir că nu se organizează încă excursii
în viața de apoi...

Trebuie să știi mult ca să înțelegi că știi puțin.

Viciile sînt mai mobilizatoare decît virtuțile.

În fiecare toamnă am senzația că Dumne-
zeu ne dă autografe pe frunze.

Iată un posibil îndemn: să fii ceea ce crezi
că nu poți fi!

Scrisul este doar ceea ce poți fi peste ceea
ce ești.

Gîndirea e singura care poate eșua în mod
fascinant.

În cultură ai timp doar în măsura în care
uiți orice formă de timp.

A filosofa înseamnă a gîndi din orice poziție.

Unii sînt aroganți acolo unde chiar și Dum-
nezeu este umil.

Pentru înțelepți, ura și invidia proștilor
sînt uneori benefice.

Dacă poți accepta senin imoralitatea alto-
ra, în timp ce ești sever judecat în moralitatea
ta – iată un mod de a te apropia de moralitate.

Mai nou, prostia reclamă luxul, dreptul la
stimă, îndreptățirea de a conduce.

Trăiesc mai mult din dobînda pe iluzii.

Omul este o exclamație între Dumnezeu și
neant.

Peste poeți, șef ar trebui să fie doar Dumnezeu.

La cum ne comportăm, mi-e teamă că nu o
să ne reușească nici sfîrșitul lumii.

Tristețea este, sartrean vorbind, un mod
de a fi. Poate e cel mai autentic.

Cei care nu se pot cuceri pe ei înșiși își pro-
pun obligatoriu să cucerească lumea.

Ignoranța a devenit un aliat de seamă al
fericirii.

Pentru mulți filosofia vieții nu e decît fap-
tul de a putea duce un non-sens pînă la capăt.

Nimeni nu suportă valoarea dacă nu este
însoțită de cîteva defecte.

Am evoluat pînă la stadiul în care ne permi-
tem prostia ca pe un lux, tîmpenia ca pe o virtute.

Existența e ceea ce scapă gîndirii.

Această lume nu e cea mai bună dintre
lumi pentru faptul că există, ci doar pentru fap-
tul că noi existăm.

În numele Preasfintei,
celei de o Ființă, de viață făcătoarei și
nedespărțitei Treimi,

† LUCIAN

*Din mila lui Dumnezeu,
Arhiepiscop și Mitropolit al Arhiepiscopiei
de Alba Iulia și Făgăraș,
Arhiepiscop Major al Bisericii Române
Unite cu Roma, Greco-Catolică,
în deplină comuniune de credință cu
Sfântul Scaun Apostolic al Romei,*

În baza drepturilor conferite de
Canoanele Sfinților Apostoli, ale Codului
Canoanelor Bisericii Orientale, urmare
a deciziei sinodale luată statutar în ședința
de lucru a Sinodului Episcopilor Bisericii
Române Unite cu Roma, Greco-Catolică
din data de 8-10 iunie 2011, conform can.
112 §1 dăm următorul:

DECRET

*Articolul 1. Se aprobă Statutul
Seminarilor Majore Greco-Catolice,
aplicabil tuturor Seminarilor Majore
din Biserica Română Unită cu Roma,
Creco-Catolică;*

*Articolul 2. Prezentul decret intră
în vigoare începînd cu data promulgării
lui.*

Dat la Blaj, Sediul Arhiepiscopului Major,
12 iunie, Anul Domnului 2011,
Duminica Coborării Sfântului Spirit.

† LUCIAN
Arhiepiscop Major

Notar al sinodului Episcopilor
Pr. William A. Bleiziffer

Pr. Eugen JURCA

Diagnosticarea prenatală - dileme bioetice (I)

Rațiunile diagnosticării prenatale

Începând de prin anii '60, diagnosticarea prenatală (*prenatal screening*) a devenit o practică curentă și, din ce în ce mai solicitată și „perfecționată”, pe măsură ce au fost perfecționate tehnicile de cultură a celulelor fetale suspendate în lichidul amniotic, pentru depistarea precoce a posibilelor *malformații congenitale*, *anomalii cromozomiale* sau *boli genetice*, în situații de risc, precum: vârsta înaintată a mamei (peste 35 de ani); antecedente privind anomalii cromozomiale la alte sarcini; boli metabolice ereditare; anomalii ale tubului neural etc.

Din multitudinea tipurilor de *malformații* posibil de întâlnit la o investigație prenatală, putem nota:

1. *malformații ale sistemului nervos: anencefalie* (absența cerebelului și a encefalului, asociată cu absența oaselor plate ale cutiei craniene); *encefalocel* sau *cranium bifidum* (hernierea de țesut cerebral, în afara cutiei craniene); *hidrocefalie* (gr. „apă la cap”; acumularea de lichid cefalorahidian în interiorul creierului; frecvent întâlnită în practica neurochirurgicală pediatrică); *microcefalie* (malformație a oaselor craniului; micșorare excesivă a capului în raport cu perimetrul cranian al copiilor de aceeași vârstă și de același sex; în caz de insuficiență a dezvoltării creierului se asociază cu retard mintal); *spina bifida* sau *ruptura de coloană* (afecțiune congenitală a coloanei vertebrale; dezvoltarea incompletă a tubului neural sau a oaselor care îl acoperă; necesită intervenție chirurgicală; una din formele acesteia este *meningocelul*) ș.a.;

2. *malformații cardiace: defect septal ventricular* (una din cele mai frecvente malformații cardiace, constând în comunicarea anormală între cele două ventricule); *defect valvular* (cardiopatie valvulară; tulburare a funcției de supapă a uneia sau a mai multora din cele 4 valvule ale inimii); *situs inversus* (anomalia congenitală în care anumite organe sunt situate în partea opusă aceleia pe care o ocupă în mod normal) etc.

În afara celor prezentate s-au depistat și alte: 3. *malformații toracice*; 4. *malformații gastro-intestinale*; 5. *malformații urogenitale*; 6. *malformații musculo-scheletice* etc.

Nu intrăm în detalii, pentru că detalierea afecțiunilor în cauză nu fac obiectul preocupărilor de față, ele putând constitui, fără îndoială, obiectul unui tratat medical. De aceea nu vom insista asupra lor. Informațiile sunt accesibile oricărei persoane interesate în lucrările de specialitate sau pe internet.

Între cele mai cunoscute și frecvente *anomalii cromozomiale* se numără:

1. *Trisomia 21* sau *Sindromul Down* (aberație cromozomică ce se traduce prin handicap mintal și o

fizionomie specifică [*mongolism*], datorată prezenței unui cromozom 21 suplimentar; denumirea provine de la medicul englez John Langdon Down, care a descris prima dată sindromul în anul 1866, cu 100 de ani înainte de a fi descoperit cromozomul suplimentar);

2. *Trisomia 13* sau *Sindromul Patau* (afecțiune congenitală caracterizată prin prezența în plus a cromozomului 13, ceea ce determină numeroase malformații fizice și mentale, în special afecțiuni cardiace; denumirea provine de la geneticianul american de origine germană, Klaus Patau, care a descoperit sindromul în 1960);

3. *Trisomia 18* sau *Sindromul Edward* (anomalia cromozomială caracterizată prin prezența unui cromozom 18 suplimentar; se manifestă prin retard mental sever, retard de creștere, hipotonie și hipoplazie musculară, deformări scheletice, malformații cardiace, pulmonare, renale etc.; foarte puțini copii cu această afecțiune supraviețuiesc peste vârsta de un an; denumirea afecțiunii provine de la geneticianul britanic și pionier al radiografiei, John H. Edwards, care descrie sindromul în 1960);

4. *Aneuploidiile cromozomului X* respectiv *Sindromul Turner* [denumit și *disgenezie gonadală*]; *trisomia cromozomului X*; *Sindromul Klinefelter 47 XXY* (*aneuploidie* înseamnă număr anormal de cromozomi fie în plus, fie în minus); 5. *Aneuploidiile cromozomului Y* respectiv *Sindromul XYY – 47 XYY*. Pentru detalii se pot consulta sursele de specialitate.

Importanța diagnosticului prenatal constă în depistarea precoce a posibilelor malformații sau anomalii fetale, în ideea unor eventuale intervenții terapeutice, mai ales în condițiile apariției *chirurgiei endouterine*, facilitată de noile tehnologii de acces imagistic și chirurgical intrauterin. Între rațiunile diagnosticării prenatale se mai numără și posibilitatea unei „pregătiri” psihologice, sociale, medicale și chiar financiare a părinților care decid să păstreze o sarcină cu astfel de probleme. Din păcate însă mai există și varianta în care părinții, aflând de eventualitatea sau chiar numai *probabilitatea* unei anomalii de un fel sau altul, decid automat avortul. Acesta constituie de fapt și subiectul celor mai incitante dezbateri bioetice, asupra căruia vom reveni mai jos.

Tehnici de investigație prenatală

Potrivit criteriului de risc, tehnicile și procedurile de diagnostic prenatală au fost împărțite în 3 categorii).

Tehnici neinvazive

Ecografia (pe bază de *ultrasunete*; de regulă se utilizează de 3 ori în timpul sarcinii [*prima ecografie* se

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

recomandă să fie făcută *cât mai devreme* pentru: confirmarea sarcinii; excluderea posibilității unei sarcini extrauterine; verificarea sarcinii, dacă e unică sau gemelară; stabilirea corectă a vârstei gestaționale a embrionului și a datei probabile a nașterii; *a doua ecografie* se face în intervalul săptămânilor 20-24 și constă în efectuarea unui examen analitic al structurilor anatomo-morfofuncționale ale fătului, putând revela până la 95 % din eventualele malformații structural-somatice prezente; *a treia ecografie* urmează după a 30-a săptămână de graviditate și permite evaluarea creșterii fetale, funcționarea regulată a placentei și eventualele probleme ale cordonului ombilical înainte de naștere]; ecografia nu este nici traumatică, nici dăunătoare sarcinii);

Triplul-test (este mai curând un *test predictiv*, decât o metodă de diagnosticare; de obicei se efectuează între săptămânile 15-18 de sarcină și are ca obiectiv depistarea eventualelor defecte de tub neural (spina bifida) sau a anomaliilor cromozomiale (Trisomia 18 [Sindrom Edward] și 21 [Sindrom Down]; nu comportă nici un fel de risc nici pentru mamă, nici pentru fetus, dar are valoare mai mult statistică);

Tehnici minimal invazive

Se referă la investigații bazate pe analize prenatale de celule de derivație trofoblastică; se efectuează între săptămânile 6-13 de graviditate; eșantioanele de DNA fetal prelevate, pot fi analizate apoi prin tehnici moleculare ca PCR (*Polymerase Chain Reaction*, reacția de polimerizare în lanț; aplicarea procedurii în diagnosticul prenatal al modificărilor cromozomiale s-a făcut pentru prima dată în 1991; tehnica a fost introdusă și în România din 2007; este o metodă mai sigură și rapidă pentru detecția aneuploidiilor cromozomilor 13, 18, 21, X și Y; rezultatul se obține în 24 de ore de la prelevarea produsului biologic fetal) sau FISH (*Fluorescent in situ hybridization*, hibridizarea fluorescentă in situ; tehnica FISH este folosită prima dată în 1988; folosește sonde fluorescente specifice cromozomului care trebuie studiat; oferă analiza completă în 24-48 ore și este capabilă să studieze 5 din cele mai frecvente anomalii cromozomiale numerice: 21, 13, 18, X, Y);

Tehnici invazive.

Fetoscopia (se efectuează între săptămânile 18-20 de sarcină; constă în introducerea fetoscopului din fibre optice în interiorul uterului, fie pentru a vedea conformația somatică, în cazurile când nu e suficientă ecografia, fie pentru a preleva sânge fetal prin puncția unui vas al platoului corial sau a cordonului ombilical, fie pentru a preleva țesut fetal cu scopul procedurilor de examen genetic; fetoscopia a fost utilizată și pentru terapia intrauterină; comportă un înalt grad de risc de a întrerupe sarcina [4-5 %] și o creștere a incidenței nașterilor premature [peste 8 %]);

Placentocenteza (permite prelevarea de sânge fetal din platoul corial, prin puncția placentei, pentru examenul genetic; pentru că adesea se obține sânge fetal amestecat cu cel matern, operațiunea trebuie repetată de mai multe ori; riscul de a întrerupe sarcina este de 7-10 %);

Embrioscopia (constă în vizualizarea directă a embrionului și a morfologiei sale, în primul trimestru de graviditate, prin intermediul unui mic endoscop cu fibre optice [inițial de 2-3 mm diametru, astăzi redus până la 0,45 mm]; permite posibilitatea unei biopsii fetale, prelevarea de sânge fetal cu scop diagnostic și terapeutic, intervenții de aspirație și electrocoagulare; riscul avortiv nu este precis evaluat; la început, prin anii '90, era de 6-10 %; actualmente se pare că a scăzut la 2-2,5 %);

Prelevarea vilozităților coriale (permite un examen genetic precoce, în general între săptămânile 8-11 de graviditate, mergând chiar până la săptămâna a 6-a, chipurile, pentru o mai bună „acceptabilitate” în eventualitatea alegerii întreruperii gravidității; tehnica constă în prelevarea pe cale transcervicală sau transabdominală, sub control ecografic, a unei mici cantități de *corion* [țesut extraembrional derivat din trofoblast, care furnizează hrană embrionului], pentru a proceda la examinări genetice sau infecțioase; însăși biopsia vilozităților coriale comportă un risc foarte înalt de întrerupere a gravidității [inițial de la 4-5 %, până la 8-10 %; astăzi mai diminuat, până la 3,2 %]; în plus, în ultimii ani s-a semnalat și posibilitatea de a induce anomalii malformative fătului în urma procedurilor de prelevare a vilozităților coriale);

Amniocenteza (este procedura utilizată de mult timp la care se referă, cu precădere, *diagnosticarea genetică*; în ceea ce privește perioada de execuție, ea poate fi *foarte precoce* [între săptămânile 11-14 de gestație], *precoce* [între săptămânile 15-18]) și *tardivă* [după săptămâna a 25-a]; amniocenteza tradițională este cea precoce și constă în prelevarea, prin acuaspirație ecoasistată sau ecoghidată, de lichid amniotic în care sunt prezente celule fetale dezagregate; riscul de avort indus de tehnică este de 0,5-1,5 % și considerat drept „acceptabil”; în schimb pentru amniocenteza foarte precoce, riscul de pierdere fetală este major; uneori este necesară repetarea intervenției de prelevare de lichid la o distanță de 15 zile; a doua etapă a examenului constă în explorarea citogenetică a celulelor prezente în lichidul amniotic);

Cordocenteza sau *funicolocenteza* (reprezintă puncția ecoghidată a cordonului ombilical, de preferință la nivelul venei, pentru prelevarea de sânge fetal; de obicei se efectuează în jurul a 18 săptămâni de gestație; beneficiul procedurii constă în dobândirea de informații diagnostice importante pentru bunăstarea fetală și, în anumite cazuri, poate constitui un mijloc de terapie intravasculară la fetus; pierderea fetală oscilează între 0.5-1,9 %).

(va urma)

Nicolae COSTRUȚ

SÂNGELE PREASFÂNT AL LUI ISUS – JERTFA RĂSCUMPĂRĂRII NOASTRE

„Iată Mielul lui Dumnezeu, care ridici păcatele lumii!” (In 1,2)

Omul, creat liber de Dumnezeu, a fost izgonit din rai, datorită păcatului original al neascultării, și lăsat să trăiască pe pământ. Generațiile de oameni ce s-au succedat în decursul istoriei au fost puternic lovite de prezența răului în lume, cauzat de păcat, adică de abuzul de libertate, pe care Dumnezeu a dăruit-o persoanelor create ca să-l poată iubi pe El și, la rândul lor, să poată să se iubească între ele. Omul, însă, poate alege între a iubi, așa cum a dorit Creatorul său, ori a se face rob al unei întreite poftă: a plăcerilor simțurilor, a lăcomiei de bunuri pământești și a afirmării de sine, într-un mod irațional, caz în care în viața lui își face loc minciuna și înșelătoria, nedreptatea și oprimarea, crima, cumpăna gravă a morții și alte rele care îi sufocă libertatea. În fața valului de suferință, a renegării adevărului și a frumuseții, omul a manifestat, chiar de la început, setea de mântuire, dorința de a se salva, de a se vindeca de rănilor răului. Această salvare, însă, nu avea cum să aibă sorți de izbândă până la *plinirea timpului*, când Dumnezeu, din marea Sa iubire și bunătate, l-a trimis pe Fiul Său Unul Născut, Isus Cristos, în lume, care s-a întrupat de la Spiritul Sfânt și din Maria Fecioara și s-a făcut om. A venit la nefericiții din lumea noastră, învățându-i ce este iubirea, iertarea și caritatea, toate izvorâte din credința în Dumnezeu-Tatăl, Cel care l-a trimis. Tot Isus l-a învățat pe omul-persoană să rămână sărac în privința bunurilor materiale și bogat cu inima, unde cerul, a pus ceva, ce e cel mai de preț lucru, cel mai durabil și mai nobil pentru existența sa: prezența acelei scânteii divine, care face ca natura lui să rămână bună, condiția sa să nu fie iremediabil alterată, iar mântuirea să devină posibilă.

Viața pământească a lui Isus a fost plină de amărăciune și jertfă. S-a oferit pe Sine Tatălui, încă din primele zile ale vieții pământești, și-a oferit Sângele preascump, ca Jertfă prin care Dumnezeu a împăcat lumea cu Sine.

1. *Tăierea împrejur*. Cele dintâi răni, cele dintâi dureri și cea dintâi vărsare de sânge a lui Isus a avut loc la opt zile de la nașterea Sa, când a fost tăiat împrejur. „Semnificația acestui eveniment este, pentru Isus, semnul intrării Sale în rândul urmașilor lui Avraam, în poporul Legământului. Este semnul supunerii Sale față de Lege și al imputernicirii pentru cultul lui Israel, la care a participat tot timpul vieții.” (1). Despre Tăierea împrejur a Domnului nostru Isus Cristos, Sfântul Efreem Sirul spune: „Cel ce a fost cu trup adevărat s-a tăiat împrejur, ca un om, și cu Sângele Său S-a roșit Pruncul, ca un fiu omenesc și, durându-L, plângea precum se cădea firii omenesci. Prin naștere, Isus Cristos a luat asupra Sa chip omenesc, suferind ca un păcătos rana rânduită pentru păcat. S-a tăiat împrejur, scriindu-

ne nouă cu sângele Său viața cea viitoare. Neștiind de păcat, pentru noi s-a făcut păcat: deci, ca și cum ar fi fost păcătos a suferit tăierea împrejur, fiind fără păcat; deci, mai multă smerenie a arătat Stăpânul nostru în Tăierea împrejur decât în Nașterea Sa”.

2. *Iată Mielul lui Dumnezeu!* După ce a locuit timp de treizeci de ani în Casa Sfântă din Nazaret și după ce a acceptat să-L boteze în rând cu păcătoșii, în râul Iordan, Ioan Botezătorul a văzut și a arătat în Isus pe „Mielul lui Dumnezeu, Cel care ia asupra Sa păcatele lumii” (In 1, 29), pe „Slujitorul care suferă și care, fără glas, se lasă dus la moarte” (Is 53, 7), El care poartă păcatul celor mulți.

Înainte de pătimirea, răstignirea și moartea Sa pe cruce, Isus a luat, împreună cu apostolii Săi, o cină prieluită de sărbătoarea Paștelui, numită: *Cina cea de Taină*. Aceasta a fost ultima masă cu ai Săi, la care Cristos a instituit Sfântul Sacrament al Euharistiei. După ce a spălat picioarele ucenicilor Săi, le-a dat Trupul Sfânt și prețiosul Său Sânge. Luând Pâinea și frângând-o, le-a zis: „Luați și mâncați. Acesta este Trupul Meu, care se dă pentru voi” (Lc 22, 19), iar apoi, luând paharul, le-a oferit vin rostind cuvintele: „Acesta este Sângele Meu, al Legământului celui Nou, care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor” (Mt 26, 28). „Potirul Noului Legământ, pe care l-a anticipat la Cina cea de Taină, oferindu-se pe sine însuși, Isus îl acceptă apoi din mâinile Tatălui, în agonia din Getsemani, făcându-se ascultător până la moarte” (2).

3. *Sudoarea de sânge*. Ieșind de la Cină, Isus s-a dus, ca de obicei, spre Muntele Măslinilor, unde se afla o grădină. Ucenicii L-au urmat. Ajungând la locul acela, Isus s-a depărtat de ucenici și a început să se roage: „Tată, dacă voiești, depărtează paharul acesta de la Mine! Totuși facă-se nu voia Mea, ci a Ta” (Lc 22, 39-42). „Atunci i s-a arătat un înger din cer, întărindu-L. Și fiind în luptă grea, se ruga și mai fierbinte. Și sudoarea se făcuse ca niște picături mari de sânge, care cădeau pe pământ” (Lc 22, 43-44). Isus era în agonie. Aceasta a însemnat pentru El: rugăciune fierbinte, teamă, stare de neliniște, sudoare de sânge și suferință. Starea prin care trece Isus exprimă groaza pe care moartea o inspiră firii Sale omenesci, iar „jertfa lui Cristos pe cruce este, înainte de toate, un dar al lui Dumnezeu: Tatăl îl dă pe Fiul Său pentru a ne împăca cu Sine. Este, în același timp, ofrandă a Fiului lui Dumnezeu făcut om, care, în mod liber și din iubire, își oferă viața Tatălui, prin Spiritul Sfânt, pentru a repara neascultarea noastră” (3).

4. *Biciuirea lui Isus*. După ce Isus a fost vândut de Iuda căpeteniilor iudeilor, aceștia L-au purtat pe la

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

mai mulți judecători, iar în cele din urmă L-au dus la Pilat, guvernatorul roman, unde va fi judecat și condamnat la moarte. Înainte de pronunțarea sentinței, Isus a fost biciuit (flagelat) în pretoriu. Flagelarea, acel supliciu oribil și infamant, era rezervat numai sclavilor și răzvrătiților. Era o pedeapsă îngrozitoare, care adeseori provoca singură moartea victimei, din cauza pierderilor mari de sânge și a durerilor cumplite.

5. *Încununarea cu spini.* După pronunțarea sentinței, ostașii L-au dezbrăcat de haine, I-au pus pe umeri o mantie roșie, cum purtau regii și împărații orientului, iar pe cap – o cunună împletită din spini. Fixarea cununii pe cap I-a provocat înțepături dureroase, fruntea și fața i s-au umplut de sânge. „În mâna dreaptă I-au pus o trestie, drept sceptru, și, îngenunchind înaintea Lui, soldații își băteau joc de El, zicând: „Bucură-te Împăratul iudeilor!” și scuipau asupra Lui, îi luau trestia din mână și-L loveau cu ea peste cap.” (Mt 27, 28-30).

6. *Isus pe Golgota.* După ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de mantia roșie și îmbrăcându-L iarăși cu hainele Lui, L-au dus să-L răstignească. Și ducându-și crucea pe care urma să fie pironit, au ieșit la locul care se cheamă al Căpățânii, sau pe evreiește Golgota. Obligat să-și ducă singur crucea, pe aproape tot urcușul ce duce spre culmea dealului, Isus, flămând, însetat și istovit, cade de trei ori sub povara ei. Ridicat cu brutalitate, la fiecare cădere, lui Isus i se pune din nou crucea pe umeri și este mânat de la spate cu bice și vergi, iar din față tras de funiile cu care este legat de mâini. Călăii îl bat și-L batjocoresc până când ajunge la locul osândirii. Greutatea crucii Îi deschide o rană mare pe umăr, lăsând să se vadă trei oase, provocându-I o durere nespuse de mare.

Peste miile de răni și nesfârșitele dureri fizice, se adaugă alte chinuri cumplite, din cauza unor răni sufletești, ce devin devastatoare, atunci când pe Calea Pătimirii Sfinte și a morții, Isus o întâlnește pe preaindurerata Sa Mamă, Maria, cu ochii plini de lacrimi și transfigurată de durere. Mama este una cu Fiul ei iubit. El știe că durerea ei este la fel de mare ca și durerea Lui. Îl întâlnește, apoi, pe Simon din Cirene, care îl ajută, pentru puțin timp, să-și ducă crucea, pe Veronica, femeia care-I șterge cu o maramă fața plină de sudoare, sânge și noroi, sau pe femeile miloase din Ierusalim, care Îl plâng.

Răstignirea și moartea lui Isus. Ajuns sus, pe Calvar, Isus este dezbrăcat și, smucindu-i-se hainele de pe El, rănilor pricinuite de biciuire se redeschid și din ele sângele curge șiroaie. Este întins gol, pe cruce. Prin mâinile și picioarele Lui străbat cuiele. Isus este pironit. Peste puțin timp, Crucea este acoperită și îmbibată cu Preasfânt Sângele Său. Atârnat pe cruce între cer și pământ, în trei cuie, El se roagă pentru dușmanii Lui zicând: „Tată, iartă-i, că nu știu ce fac!” (Lc 23, 34). Chinurile de pe cruce devin înfloritoare. Cel mai greu

suportă setea, ca o consecință inevitabilă a oboselii, a febrei și mai ales a pierderilor de sânge.

Pe vremea aceea, răstigniții erau fixați pe cruce cu ajutorul cuiele; câte un cui pentru fiecare mână sau picior, uneori unul singur pentru ambele picioare. Pentru susținerea greutății corpului, era prevăzut un suport special sau un căluș, care consta dintr-un piron, înfipt în așa fel încât să ajungă între coapsele victimei. Alteori, răstigniții erau legați de cruce înainte de pironire.

După ce L-au răstignit pe Isus, la ordinul lui Pilat, au scris pe o tăbliță, deasupra capului, în evreiește, grecește și latinește: „Acesta este Isus Nazarineanul, Regele Iudeilor” (Mt 27, 37). Împreună cu El, au mai fost răstigniți doi tâlhari: unul la dreapta și altul la stânga Lui.

„Era cam pe la ceasul al șaselea. Și s-a făcut întineric peste toată țara, până la ceasul al nouălea. Soarele s-a întunecat și catapeteasma Templului s-a rupt prin mijloc. Atunci Isus a strigat cu glas tare și a zis: *Tată, în mâinile Tale îmi încredințez sufletul!* Și când a zis aceste cuvinte, și-a dat sufletul” (Lc 23, 44-46).

„Ca să nu rămână trupurile celor trei răstigniți pe cruce în timpul sabatului..., iudeii l-au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierile picioarelor și să fie ridicați. Ostașii au venit, deci, și au zdrobit fluierile picioarelor celui dintâi și a celui lalt care fusese răstignit împreună cu el. Când au ajuns la Isus și au văzut că murise, nu l-au zdrobit fluierile picioarelor, ci unul dintre ostași l-a străpuns coasta cu o suliță, și îndată a ieșit din ea sânge și apă” (In 19, 51-5).

Isus s-a făcut om ca să înobileze făptura umană, A trecut prin toate probele de foc ale vieții; a mers pe drumul suferinței până la capăt, până la moartea pe cruce. A suferit ca om și a turnat în sufletele celor ce cred în El darurile înțelepciunii și ale sfințeniei. Tot El ne-a arătat că crucea nu este o rușine, ci o putere care învinge suferința și moartea.

Isus și-a vărsat prețiosul Său Sânge pentru noi, oferindu-se pildă pentru a pași pe urmele Lui.

Dorim, ca noi să fim fiii Tăi ascultători și să te urmăm, spunând: „Doamne, Isuse, devreme ce viața Ta pe acest pământ a fost supusă strâmtorărilor și disprețuită de lume, fă să te putem urma pe calea aceluiasi dispreț pe care lumea ți l-a arătat Ție. *Că nu este ucenicul mai presus de dascălul său, nici slujitorul mai presus de domnul său* (Mt 10, 24). (4)

Chemându-ne pe toți în acest mod, Isus ne îndeamnă să ne luăm crucea și să-L urmăm (cfr. Mt 16, 24), pentru că „*în afară de Cruce, nu există altă scară spre cer*”. (5) Crucea lui Cristos înseamnă biruința, răscumpărarea noastră definitivă. Călând pe moarte cu moartea Sa, Cristos a *înviat*, dăruind înviere și viață veșnică tuturor celor ce cred în El și-L urmează.

(1) *Catehismul Bisericii Catolice*, București 1993, p. 121; (2) Op. cit., p. 141.; (3) Op. cit., p.142.; (4) Thomas a Kempis, *Imitațiunea lui Cristos*, București, 1995, p. 245.; (5) Op. cit, p. 143.

Ioan MĂRCULEȚ
Cătălina MĂRCULEȚ

Credincioșii catolici din Europa - Repartiția teritorială

În Europa, continent preponderent creștin – circa 321 milioane de adepți (fără cei din Federația Rusă), alături de credincioșii catolici (aproximativ 162,1 mil. persoane), cei care fac obiectul demersului nostru, mai trăiesc: protestanți (100,5 mil. persoane, în Norvegia, Suedia, Finlanda, Germania, Elveția, Marea Britanie etc.), ortodocși (58,2 mil. suflete, în: Grecia, Ucraina, Belarus, România, Republica Moldova, Serbia etc.), musulmani (15,4 mil. persoane, în: Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo etc.), mozaici (2,1 mil.), hinduși (0,7 mil.) ș.a.

Fig. 1 – Răspândirea geografică a principalelor religii în Europa: 1, catolicism; 2, protestantism; 3, ortodoxism; 4, islamism. A. Structura confesională a Europei: a) catolici; b) protestanți; c) ortodocși (fără Federația Rusă); d) musulmani; e) alții.

Credincioșii catolici (aproximativ 35% din populația continentului) sunt concentrați, regional, în Europa Vestică, în Europa Sudică și în Europa Centrală (Fig. 1).

Conform lucrării *Geografie. Europa-România-Uniunea Europeană* (Edit. Corint, 2007), în cadrul statelor Europei proporția credincioșilor catolici este $\geq 90\%$ în Vatican (centrul lumii catolice), Italia (99%), Malta (98%), Portugalia (97%), San Marino (96%), Spania (94%), Irlanda (92%), Monaco și Polonia (90%), iar între 80 și 90%, în: Luxemburg (87%), Andorra (84%) Franța (83%), Belgia (81%) și Liechtenstein (80%) (Fig. 2). Conform aceleiași surse, în celelalte state din vestul continentului ponderea catolicilor coboară sub 80% în Austria (73%), Slovacia (70%), Ungaria (52%), Cehia (44%), Elveția (44%) etc. În Peninsula Balcanică se evidențiază Croația (77%) și Slovacia (aproximativ 70%), iar în Europa Nordică, Lituania (79%).

Lucrarea *Enciclopedia statelor lumii* (Edit. Meronia, 2005) ne oferă unele valori diferite ale populației catolice din țările Europei: 93,4% în Malta, 92,2% în

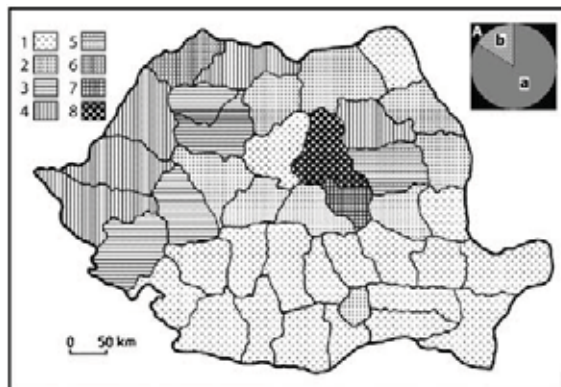
Portugalia, 92% în Spania, circa 91% în Polonia, 89,3% în Monaco, 88,7% în San Marino, 87,9 în Belgia, 86,6% în Andorra, 82,3% în Franța, 81,7% în Italia, 80% în Liechtenstein, 79% în Lituania, 73,6 în Austria etc.

Fig. 2 – Răspândirea credincioșilor catolici în statele Europei: 1, sub 10%; 2, 10-20%; 3, 20-30%; 4, 30-40%; 5, 40-50%; 6, 50-60%; 7, 60-70%; 8, 70-80%; 9, 80-90%; 10, 90-100%

În țara noastră, potrivit studiului *Considerații istorico-geodemografice asupra catolicismului din România în perioada 1930-2002* (în *Sociologie românească*, Vol. VII, nr. 2, 2009), populația catolică (peste 1.224.000 de credincioși – aproximativ 16% greco-catolici, circa 84% romano-catolici și 0,05 armeanocatolici) deține procente mai ridicate în județele din regiunile centrală și vestică: Harghita (65,5%), Covasna (36,2%), Satu Mare (26%), Bacău (17,1%), Neamț (12,6), Timiș (11,9%), Mureș (11,8%), Bihor (11,6%), Maramureș (11,6%) și Arad (11,2%) (Fig. 3).

Fig. 3 – Răspândirea credincioșilor catolici în județele României în anul 2002: 1, sub 1%; 2, 1-5%; 3, 5-10%; 4, 10-15%; 5, 15-20%; 6, 20-30%; 7, 30-40%; 8, peste 60%. A. Structura populației catolice: a) romano-catolici; b) greco-catolici.

Întâlnirea Eparhială a Copiilor la Liceul „Don Orione”

Sâmbătă, 28 Mai 2011, a avut loc la Liceul „Don Orione”, Întâlnirea Eparhială a copiilor. Copiii și Preoții din Eparhie au asistat la un eveniment pregătit de Biroul Pastoral coordonat de Pr. Paul Popa, D-na Ramona Dragoș și Horia Marchiș. Evenimentul s-a desfășurat și cu ajutorul tinerilor animatori – studenți ai Colegiului Sfânta Familie, studenți ai Seminarului Teologic Greco-Catolic Oradea, tineri coordonatori din Congregația „Don Orione”, tineri de la Mănăstirea Franciscană, tineri ai grupului FONDACIO – Creștini pentru lume – care au coordonat jocurile și grupurile, spre buna desfășurare a acestora. La înscriere toți copiii împreună cu însoțitorii au primit câte un tricou de diferite culori, având inscripționate cuvintele: „Prin rugăciune și credință spre cinstirea altarelor” în memoria celor șapte Episcopi, morți în faimă de martiri.

Programul a început cu Sfânta Liturghie ținută în Parohia Duminica Tuturor Sfinților, la care au participat toți copiii împreună cu Preoții din Parohii și responsabili însoțitori. După Sfânta Liturghie, copiii s-au întors în curtea Liceului „Don Orione”, unde au luat prânzul cu toții împreună răspândiți pe tot spațiul verde. În continuare tinerii animatori au pregătit programul artistic și jocurile pentru acest eveniment deosebit.

Programul artistic a început cu Carla Marin, care a încântat auzul copiilor cu trei piese, au urmat dansurile pregătite de Horia Marchiș și Vlad Hiriș. Tânărul Alex Cristea ne-a încântat de asemenea cu două piese. După aceste momente, au urmat jocurile, formându-se echipele coordonate de animatori, și astfel copiii au avut ocazia să se joace în echipă, toate cele cinci jocuri care au fost pregătite pentru ei. La sfârșitul competiției au fost desemnate echipele câștigătoare astfel: locul trei i-a revenit grupului Dominic Savio, locul doi grupului de la Liceul „Don Orione”, și locul întâi a fost câștigat de grupul din Șimleu. Pentru aceste momente în care copiii s-au distrat, tinerii animatori au pregătit jocuri

precum „Ștafeta”, „Trasul sfoii”, „Tunelul”, „Fotbal cu numere” și „Familia de cuvinte”.

Au urmat momente în care tinerii de la Mănăstire ne-au încântat cu momentul lor artistic – prin dansuri – și câteva cântece pe care le-au pregătit. Înainte de surpriza care a fost pregătită pentru copii la sfârșit, a urmat un moment în care atât cei mici, copiii, cât și cei mari, adulții, au intonat „Ave Maria”, urmat de momentul de rugăciune, în care i-am mulțumit Preasfintei Fecioare Maria și lui Isus pentru ziua frumoasă pe care am avut-o cu toții, împreună. La sfârșit, surpriza a fost prezența clovnilor, veniți de la Asociația Caritas Eparhial Oradea, care i-au încântat pe copii dăruindu-le baloane și câteva reprezentații artistice.

Aducem un gând de mulțumire ce se adresează tuturor celor care au făcut posibilă această întâlnire, binefăcătorilor, celor ce au muncit și celor ce ne-au susținut în rugăciune.

Îi mulțumim Preasfintei Fecioare Maria și lui Isus pentru minunatele momente petrecute la acest eveniment care a fost dedicat copiilor. Fie ca bunul Dumnezeu să ne ajute în continuare să avem parte de momente prețioase împreună cu semenii noștri.

Ramona POPA

Comemorarea martirilor în Parohia Iaz

Sâmbătă, 21 mai 2011, de sărbătoarea Sfinților Constantin și Elena, parohia Iaz a organizat evenimentul cu tema „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința” (Evr. 13, 7-8), continuând astfel acțiunile de comemorare a martirilor, propuse pentru acest an pastoral.

Programul a început cu „Rugăciunea pentru beatificarea episcopilor greco-catolici martiri”, urmată de meditația ținută de părintele Cristian Borz, preot în parohia Bădăcin, cu titlul „Martiriul – act de iubire” scoțând în evidență suferința Bisericii noastre în perioada comunistă, sacrificiul episcopilor și preoților noștri. A fost evocată figura părintelui Ilie Borz, paroh la Drighiu, mort în temnița de la Aiud. În încheierea serii, cei prezenți au vizionat filmul „Spre Soare”, o mărturie emoționantă a părintelui Tertulian Langa despre cei 17 ani petrecuți în temnițele comuniste.

Pr. Vasile POP

Parastas pentru părintele franciscan Ion Gârleanu (1892-1944)

La inițiativa lăudabilă a preotului paroh Alexandru Chivari din Gruilung, sâmbătă, 21 mai, după Sfânta Liturghie oficiată împreună cu alți opt slujitori ai Domnului în altarul bisericii din micuța localitate bihoreană, s-a celebrat un parastas de pomenire a părintelui franciscan Ion Gârleanu.

Despre viața și opera poetului și franciscanului Ion Gârleanu au vorbit în câteva cuvinte pr. Seica Gheorghe - protopop, pr. Bălan Cristinel OFMconv, pr. Alexandru Chivari - paroh și terțiarii franciscani din Oradea, Othilia Groza și Vasile Dumitraș.

Tânărul preot franciscan a fost hirotonit la Assisi, în marea bazilică a Sfântului Francisc, iar influența acestuia se va simți nu numai în modul de viață, ci și în poeziile sale inspirate multe după figuri glorioase ale Ordinului. În 1930 a primit misiunea de a iniția ramura greco-catolică franciscană în Transilvania împreună cu pr. D. Niculăeș, ridicând mănăstirea de la Drăgești, Oradea și bisericile din Gruilung și Calea Mare. A fost spiritul Academiei Teologice Române Unite de la Oradea, ținând exerciții spirituale memorabile la Blaj, Beiuș, Cluj, Galați. A scris cărți de rugăciuni pe care le-a răspândit în popor, a publicat mai multe plachete de versuri precum: *Lacrimi, Viorele, Trandafiri, Boabe de tămâie, Flori de pe drum, Sfântul Francisc de Assisi...*

Mulțumiri corului de copii pregătit de doamna preoteasă, care au cântat minunat și neapărat, credincioșilor din localitate și din Calea Mare care au pregătit o agapă fraternală cu delicioase sarmale cu pisat și cozonac copt pe vatră, servite la iarbă verde!

Se dorește ca acest an să fie dedicat memoriei părintelui Gârleanu, să se adune materiale documentare și mărturii de la cei care l-au cunoscut personal, iar în anul următor, la împlinirea a 120 de ani de la nașterea poetului, preot și călugăr franciscan, în 22 mai, să fie

marcat evenimentul așa cum se cuvine. Domnul să-i răsplătească toată truda și jertfa făcută pe pământ!

„*Firicel de iarbă-i omul, / Ce-l înghite crud pământul / Lacrimă din roua nopții / Ce-o topește-n floare vântul*” (Ion Gârleanu)

Othilia GROZA

Prima Împărtășanie Solemnă la Catedrala „Sfântul Nicolae”

Duminică, 29 mai 2011, la Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea a avut loc Prima Sfântă Împărtășanie Solemnă pentru 30 de copii greco-catolici. Sfânta Liturghie a fost oficiată de părintele Ovidiu Duma, parohul catedralei, alături de părintele Andrei Borzași, Gheorghe Bandici și Iosif Balint.

Prima Sfântă Împărtășanie Solemnă este continuarea unui drum spiritual care a fost deschis prin Botez. În fiecare an are loc acest eveniment important din viața copiilor, fiind organizat înainte de Înălțarea Domnului și de Rusalii.

La momentul emoționant au participat zeci de părinți, bunici, rude, dar și profesori, printre ei numărându-se și directorul Liceului Teologic, prof. Andrei Cristea.

Biroul de presă

Noul Episcop de Maramureș

În perioada 8-10 iunie 2011 s-au desfășurat la Blaj, sediul Arhiepiscopului Major, lucrările sesiunii ordinare de primăvară a Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică.

Considerând vacanța Scaunului Eparhial al Maramureșului, ca urmare a procesului electoral desfășurat canonic, după ce a primit consensul Sinodului Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, conform can. 85 § 2, 2° al Codului Canoanelor Bisericilor Orientale,

Preafericirea Sa Lucian Mureșan, în calitate de Arhiepiscop Major, a transferat pe **Preasfințitul Episcop Vasile, în prezent episcop titular de Appiaria și episcop al Curiei Arhiepiscopale Majore, la sediul eparhial de Maramureș.**

Preasfințitul Vasile Bizău s-a născut la 14 octombrie 1969 în Dragomirești, județul Maramureș. S-a pregătit la preoție în Seminarul din Baia Mare și apoi la Universitatea Pontificală Gregoriană din Roma.

A fost hirotonit preot la 31 august 1997.

A desfășurat activități pastorale în diferite parohii. Din anul 1999 este profesor de Teologie la Facultatea de Teologie din cadrul Universității de Nord din Baia Mare.

La 20 iunie 2007 este ales de către Sinodul Episcopilor Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, ca episcop al Curiei Arhiepiscopiei Majore, fiind mai apoi proclamat de Sfântul Părinte Papa Benedict

XVI la 27 octombrie 2007 ca episcop titular de Appiaria.

A fost hirotonit episcop la 16 decembrie 2007 în catedrala Arhiepiscopală din Blaj.

În calitate de Episcop al Curiei Arhiepiscopiei Majore a coordonat activitățile acesteia și îndeplinește funcția de președinte al Comisiei Sinodale Sociale. A desfășurat de asemenea o bogată activitate pastorală în Arhieparchia de Alba Iulia și Făgăraș.

Întronizarea ca Episcop eparhial de Maramureș a fost pe data de 23 iulie a.c. la Baia Mare.

Ne unim în rugăciune de mulțumire cu toți credincioșii Eparhiei Maramureșului, și invocând, la praznicul Sărbătorii Rusaliilor, plinătate de haruri peste noul Eparh, îi dorim îndelungată și binecuvântată păstorie. Întru mulți ani, Preasfințite Părinte!

**Notar al Sinodului Episcopilor
Pr. William A. Bleiziffer**

Prima Sfântă Spovedanie și Împărtășania Solemnă

Credincioșii din Parohia Greco-Catolică „Sfântul Gheorghe” din Oradea au trăit, ieri, 29 mai 2011, un moment de intensă bucurie: Împărtășania Solemnă a 18 copii de la Liceul Greco-Catolic.

Evenimentul a avut loc la Biserica Greco-Catolică „Sfântul Gheorghe”, în cadrul Sfintei Liturghii, celebrată de preoții Olimpiu Todorean, Ionuț Dobocan, Ioan Crăciun, Adrian Podar și Paul Popa.

Cunoștințele de religie le-au fost insuflăte copiilor de preotul Paul Popa, precum și de institutoarele Iohana Păscar și Monica Mateoc de la Liceul Greco-Catolic din Oradea.

După un atent examen de conștiință, micuții de clasa a III-a s-au mărturisit, sâmbătă după-amiaza, pentru prima oară în viața lor în fața preoților, pentru ca duminică să-l primească pe Isus în sufletul lor, prin Taina Împărtășaniei. Evidentele emoții ale copiilor și familiilor acestora au mărit fervoarea participării la Sfânta Liturghie și au dat celebrării o deosebită notă de căldură și vitalitate.

În timpul predicii, prin povestioare, preotul Olimpiu Todorean i-a făcut pe copii să înțeleagă im-

portanța chemării, ajutându-i să descopere și mai mult iubirea lui Dumnezeu și a prietenului lor cel mai mare, Isus. La final, preoții le-au amintit copiilor, dascălilor, preoților și părinților că această sărbătoare nu înseamnă un punct de sosire, ci un nou început în viața lor de credință. Cei 18 copii au primit diplome și dulciuri, în semn de amintire.

Crina DOBOCAN <http://www.bihon.ro>

P E L E R I N A J

În perioada **23 AUGUST – 10 SEPTEMBRIE 2011**, din ORADEA se organizează un pelerinaj pe următorul traseu:

ORADEA – MELK – SALZBURG – TORINO (Sf. GIULGI) – LOURDES – SALAMANCA – FATIMA ALBA DE TORMES (Sf. Tereza și Sf. Ioan al Crucii) LISABONA – SEVILIA – GRANADA – ALICANTE – MONTSERRAT – BARCELONA – LLORET DE MAR (COASTA BRAVA – MAREA MEDITERANĂ) – CANNES – COASTA DE AZUR – MONTE CARLO – ROMA – MONTE CASINNO (Sf. BENEDICT și Sf. Scolastica) – SAN GIOVANNI ROTONDO (Padre PIO) – LORETO – ASSISI (Sf. FRANCISC) – VENEZIA (Mormântul Sf. Ev. MARCU) – PADOVA (Sf. ANTON și Mormântul Sf. Ev. LUCA).

numai 750 euro!

Condiții de participare: Disponibilitatea de a se supune la programul de pelerinaj

Informații suplimentare și înscrieri la: CLAUDIU BODA

Telefon: 0744 958 932 – orange; 0766 379 879 – cosmote; e-mail 0359 433 211 – rds; claudiupelerinaje@yahoo.com

Croitoria

Asociației Caritas Eparhial Oradea

oferă spre vânzare, la comandă, următoarele articole:

Cămăși și articole pentru preoți:

Cămașă mânecă scurtă - **40 lei**; Cămașă mânecă lungă - **45 lei**; Reverendă - **205 lei**; Stihar - **100 lei**;
Veșminte - **550 lei**.

Steaguri:

Steag România, 140 cm x 90 cm, - **28,5 lei**; Steag UE, 140 cm x 90 cm - **40 lei**; Steag Vatican, 140 cm x 90 cm - **50 lei**; Steag cu Stemă mică, 140 cm x 90 cm - **40 lei**; Steag Simplu (fără imprimare) 140 cm x 90 cm - **28,5 lei**; Set 4 steaguri România, UE, Vatican, bernă - **100 lei**.

* Steagurile sunt realizate pe material *satén* cu imprimare pe o singură față.

Persoana de contact: Lascu Monika: Tel. : 0770/ 115 200; 0720/ 651 662; Fax: 40/359/ 418 211;

Intențiile apostolatului rugăciunii pentru anul 2011

IULIE

Intenția generală: Pentru ca toți creștinii să contribuie, mai ales în țările cele mai sărace, la ușurarea suferinței materiale și spirituale a bolnavilor de SIDA.

Intenția misionară: Pentru călugărițele care activează în teritoriile de misiune: să fie mărturisitoare ale bucuriei evanghelice și semn viu al iubirii lui Cristos.

AUGUST

Intenția generală: Pentru ca Ziua Mondială a Tineretului care se desfășoară la Madrid să-i încurajeze pe toți tinerii din lume să-și înrădăcineze și să-și fondeze viața lor în Cristos.

Intenția misionară: Pentru ca toți creștinii din Occident, ascultători față de acțiunea Duhului Sfânt, să regăsească prospețimea și entuziasmul credinței lor.